

Q&A AAN MBO-INSTELLINGEN TBV HET GEVEN VAN ONDERWIJS AAN STATUSHOUDERS (VLUCHTELINGEN)

ALGEMEEN

Wat zijn statushouders?

Asielzoekers krijgen bij inwilliging van de asielaanvraag een vergunning asiel voor bepaalde tijd (3 jaar). Daarmee is hun verblijf in Nederland rechtmatig en hebben ze dezelfde rechten en plichten als Nederlands ingezetenen. Na drie jaar kan een vergunning voor onbepaalde tijd worden aangevraagd. Ditzelfde geldt in het geval van gezinshereniging. Dan wordt gesproken over een verblijfsvergunning regulier (voor bepaalde tijd en onbepaalde tijd)

RECHT OP ONDERWIJS

Mag een MBO-instelling iemand die geen verblijfsvergunning heeft inschrijven in de opleiding?

Voor vreemdelingen tot 18 jaar zonder verblijfsvergunning geldt het recht op onderwijs. Voor minderjarige vreemdelingen geldt tevens de leer- en kwalificatieplicht. Minderjarige studenten mogen dus altijd worden ingeschreven op een school of instelling als bedoeld in de Leerplichtwet 1969.

Meerderjarige vreemdelingen kunnen onderwijs in het MBO volgen in ons land, indien zij aan de wettelijke vereisten voor inschrijving in de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) voldoen. Een vreemdeling van 18 jaar en ouder mag zich inschrijven in een beroepsopleiding als bedoeld in de WEB indien hij hier rechtmatig verblijf houdt in de zin van artikel 8 van de Vreemdelingenwet 2000 (Vw 2000). Er is o.a. sprake van rechtmatig verblijf wanneer de vreemdeling een verblijfsvergunning heeft aangevraagd en in afwachting is van het besluit daarop. De vreemdeling moet een geldig verblijfsdocument kunnen overleggen, of een verklaring van de IND dat hij rechtmatig in Nederland verblijft. Zie voor het vreemdelingenidentiteitsbewijs (vroeger o.a. het zogenaamde w-document):

https://kdw.ind.nl/KnowledgeRoot.aspx?restart=true&knowledge_id=MWOW_EnW2_Document&jse=1

Mag een leerling die 18 wordt maar geen verblijfsvergunning heeft zijn opleiding afmaken?

Een meerderjarige vreemdeling die hier niet langer rechtmatig verblijf houdt in de zin van artikel 8 Vw 2000 kan zijn opleiding uitsluitend voortzetten aan de instelling waar hij tijdens zijn rechtmatig verblijf volgens de geldende regels was ingeschreven. Dit is op basis van internationaal geldend recht. Een instelling mag een dergelijke meerderjarige niet als *nieuwe* student inschrijven. Voor minderjarigen geldt deze beperking niet omdat minderjarigen recht op onderwijs hebben.

Vallen statushouders onder de leerplicht?

Ja. Statushouders moeten zich houden aan dezelfde wet- en regelgeving als Nederlands ingezetenen. Ook voor statushouders geldt dus de leer- en kwalificatieplicht.

INSCHRIJVING EN ONDERWIJSNIVEAU

Hoe bepaal ik het opleidingsniveau van de leerling?

Het opleidingsniveau van studenten op MBO-niveau kan worden getoetst door SBB. Indien er een onderwijsdocument aanwezig is ontvangt de school een 'diploma- of opleidingswaardering', indien er geen documenten aanwezig zijn, wordt een 'Indicatie Onderwijsniveau' opgesteld. De school kan de diplomawaardering kosteloos aanvragen bij SBB. De Indicatie Onderwijsniveau wordt door SZW vergoed aan mensen die vanaf 1-1-2015 inburgeringsplichtig zijn en dit kunnen aantonen aan de hand van de 'Kennisgeving Inburgeringsplicht' die zij van DUO hebben ontvangen.

Als statushouders geen diploma hebben gehaald in het voortgezet onderwijs, mogen ze dan alleen naar de entreopleiding?

Voor MBO-opleidingen niveau 2 en hoger gelden vooropleidingseisen. Studenten moeten aan deze vooropleidingseisen voldoen om te kunnen starten met de opleiding. Instellingen mogen in individuele gevallen van de vooropleidingseisen afwijken. Als een instelling van oordeel is dat een student die niet aan de vooropleidingseisen voldoet, toch in staat is een hogere MBO-opleiding te volgen, dan kan de instelling deze student dus toch toelaten. Dit is bepaald in artikel 8.2.1 lid 6 van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs. Er moet wel een onderzoek plaatsvinden voordat een persoon zonder de benodigde vooropleidingseis toegelaten kan worden.

Wat gebeurt er als ik iemand na een toelatingsonderzoek heb toegelaten tot een hoger niveau (omdat de student niet aan de vooropleidingseisen voldeed) en de student valt uit? Mag deze terug naar de entreeopleiding?

We gaan er vanuit dat een student niet ten minste voldeed aan de vooropleidingseisen van de basisberoepsopleiding, maar op basis van een toelatingsonderzoek toch door u is toegelaten tot een hoger mbo-niveau. Als deze student uitvalt dan kan deze alsnog worden toegelaten tot de entreeopleiding, mits paragraaf 2 van de leerplichtwet 1969 niet van toepassing is (leerplicht).

Hoe valideer ik eerder verworven competenties via onderwijs of werk?

Informatie over erkenning van leer- en werkervaring in het mbo is te vinden op de website www.examineringmbo.nl/leer-werk-ervaring

BEROEPSOPLEIDING COMBINEREN

Een mbo-instelling verzorgt beroepsonderwijs. Maar kan een mbo-instelling ook (delen van) inburgeringscursussen verzorgen?

Mbo-instellingen kunnen als private activiteit inburgeringscursussen aanbieden. Inburgeringscursussen zijn een marktactiviteit en kunnen dus door private organisaties worden aangeboden. Voor een inburgeringscursus kan de verplichte inburgeraar een lening krijgen. Om hiervoor in aanmerking te komen dient de cursus wel verzorgd te worden door een aanbieder met het keurmerk "Blik op werk".

Mag een MBO-instelling een combinatie aanbieden van opleiding en inburgering?

Het is mogelijk om de beroepsopleiding tegelijkertijd te volgen met de inburgeringscursus en onderdelen van de inburgeringscursus te combineren met de beroepsopleiding. Dit moet wel binnen de mogelijkheden van de deelnemer passen. Er moet sprake zijn van een inschrijving op een adequaat niveau en opleiding. Het programma voor het beroepsonderwijs moet zoals bij alle beroepsopleidingen aan alle betreffende voorschriften voldoen.

Enkele ROC's verzorgen al een combinatie van inburgering en de beroepsopleiding. Inburgeringsplichtige deelnemers kunnen voor het inburgeringsdeel van dit traject een lening aanvragen bij DUO.

Voor de student is het belangrijk dat hij of zij voor de opleiding slaagt én dat hij of zij aan de inburgeringsplicht voldoet. Dit laatste kan op twee manieren.

- De eerste manier is door het halen van het inburgeringsexamen.
- De tweede manier is door het halen van een startkwalificatie (havo, vwo, mbo-niveau 2 of hoger). Omdat de inburgeringstermijn (3 jaar) korter is dan sommige opleidingen, heeft de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aangekondigd dat hij zijn discretionaire bevoegdheid zal gebruiken om verlenging van de inburgeringstermijn toe te staan vanwege het volgen van een opleiding. In dit geval is het goed om in de gaten te houden dat wanneer een student niet slaagt voor zijn of haar startkwalificatie, de student alsnog inburgeringsplichtig wordt. Het staken van de opleiding richting startkwalificatie kan dus consequenties hebben, zoals het moeten terugbetalen van de DUO lening.

Leerlingen die aansluitend aan de leer- en kwalificatieplicht een opleiding volgen worden tijdelijk vrijgesteld van de inburgeringsplicht, en hebben daarmee ook geen recht op de lening.

Mocht u over de inburgering vragen hebben dan kunt u kijken op www.inburgeren.nl

Omdat inburgering een private activiteit betreft en de beroepsopleiding gefinancierd wordt uit publieke middelen is het noodzakelijk om publieke en private middelen goed te scheiden. Ook moet in het programma dat de leerlingen wordt aangeboden goed onderscheid gemaakt kunnen worden tussen het gedeelte dat bij de beroepsopleiding hoort en het gedeelte dat bij de inburgeringscursus hoort. Zie hiervoor ook de notities Helderheid en de handreiking publiek private samenwerking, te vinden op:

- <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2005/10/14/bijlage-helderheid-in-de-bekostiging-van-het-beroepsonderwijs-en-de-volwasseneducatie/brief2k-2003-doc-47847d.pdf>

- https://duo.nl/Images/Bve%20-%20Helderheid%20bekostiging%20beroepsonderwijs%20en%20volwasseneneducatie%202004_tcm7-30156.pdf
- <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2011/04/08/handreiking-publiek-private-samenwerking>

Mag een MBO-instelling educatiemiddelen inzetten voor taaltrajecten?

Ja, indien uw gemeente dit zo bij u inkoop mag dit. Maar let op: educatiemiddelen zijn bestemd voor niet-inburgeringsplichtige volwassenen. Indien de asielzoeker aan zijn of haar inburgeringsplicht heeft voldaan en meerderjarig is, mag de asielzoeker via de educatie een verdere opleiding volgen. De educatiemiddelen worden als specifieke uitkering aan de centrumgemeenten van de 35 arbeidsmarktregio's verstrekt. Zij overleggen met de andere gemeenten in hun regio over de doelgroepen die ze gaan bereiken en leggen afspraken vast in een regionaal programma. De (samenwerkende) gemeente kiezen hierbij voor één of meerdere private taalaanbieders. Gemeenten hebben ook de mogelijkheid om educatiemiddelen te besteden aan non-formeel aanbod van taal- en rekenopleidingen. Ook dit aanbod is bedoeld voor volwassenen die niet (meer) inburgeringsplichtig zijn. Voorbeelden zijn taaltrajecten die verzorgd worden door bibliotheken, buurtorganisaties en welzijnscentra.

Mag een MBO-instelling een zogenaamde 'internationale schakelklas' of 'eerste opvang anderstaligen' aanbieden, bijvoorbeeld aan leerlingen in de VO/MBO-leeftijd die behoefte hebben aan VO-onderwijs in een MBO-omgeving?

Ja, dat mag en het gebeurt ook al. Daarvoor zoekt een mbo-instelling de samenwerking met een school voor voortgezet onderwijs. De leerling wordt in het voortgezet onderwijs ingeschreven in de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Het voortgezet onderwijs kent geen leeftijdsgrenzen. Op basis van de inschrijving ontvangt de vo-school bekostiging voor deze leerling (zie www.lowan.nl voor de bekostigingssystematiek VO). De school voor voortgezet onderwijs besteedt het onderwijs vervolgens uit aan de mbo-instelling op basis van het Besluit Samenwerking VO-BVE (de Rutterregeling). Vanaf 1 januari 2016 kunnen vo-leerlingen 50 procent van de vo-cursusduur uitbestede worden naar een andere vo-school of mbo-instelling. Dat betekent in de praktijk dat leerlingen hun volledige tweejarige ISK-traject op het mbo kunnen afleggen. Over de financiering van deze trajecten maken beide instellingen onderling afspraken. De mbo-instelling verzorgt het onderwijs onder verantwoordelijkheid van het vo-schoolbestuur. Mocht u vragen hebben hierover dan kunt u zich richten tot het LOWAN, de koepelorganisatie voor het onderwijs aan nieuwkomers: www.lowan.nl. LOWAN kan u in contact brengen met andere instellingen die hier al ervaring mee hebben. Daarnaast heeft LOWAN-VO een startpakket NT2 ontwikkeld, waarmee isk-scholen aan de hand van acht aansprekende thema's de eerste fase van het nieuwkomersonderwijs kunnen verzorgen. Het startpakket is eveneens te verkrijgen op de website www.lowan.nl.

TAAL

Over welk taalniveau moeten studenten beschikken om tot de opleiding te worden toegelaten?

Het meeste MBO-onderwijs wordt in het Nederlands gegeven. De student moet dus over voldoende kennis van de Nederlandse taal beschikken om het onderwijs te kunnen volgen. Voor het halen van een diploma – ook Engelstalige opleidingen – moet ook aan de taaleisen worden voldaan. Dat betekent dat de instelling bij de toelating van een student twee inschattingen moet maken: 1. wat is een passend opleidingsniveau voor de leerling (niet te laag en niet te hoog), en 2. is de student het Nederlands voldoende machtig en kan de student de taal voldoende snel aanleren om zowel het onderwijs te volgen als de opleiding succesvol af te sluiten. Om instellingen hierbij te helpen heeft ITTA doorstroomprofielen ontwikkeld, te vinden op <https://www.itta.uva.nl/publicaties/doorstroomprofielen-mbo-van-anderstalige-migranten-en-vluchtelingen-144> Het is een advies, géén voorschrift.

Welk taalniveau Nederlands geldt als minimum om het inburgeringsexamen te halen?

Dat is het niveau A2 van het Europese Raamwerk voor Moderne Vreemde Talen. Dit is vergelijkbaar met niveau 1F uit het referentiekader van de commissie Meijerink.

Het taalniveau uit de inburgering is niet hoog genoeg voor een beroepsopleiding, wat nu?

Als een student de taal onvoldoende beheerst om een beroepsopleiding zinvol te kunnen volgen dan moet de student er eerst voor zorgen de taal beter te beheersen. Studenten kunnen taallessen

volgen bij private aanbieders. Ook MBO-instellingen kunnen als private activiteiten taallessen aanbieden. Ook kunnen gemeenten investeren in taallessen, bijvoorbeeld vanuit het educatiebudget (nadat het inburgeringsexamen is gehaald).

Wat kan ik aan aanvullende taaltraining aanbieden?

Mbo-instellingen kunnen zelf taaltrainingen aanbieden. Dit betreft dan een private activiteit. U kunt hierover afspraken maken met uw gemeente, of met de student zelf.

Moeten statushouders ook een examen Nederlands afleggen als ze een mbo-diploma willen halen?

Ja, iedereen die een beroepsopleiding volgt en het diploma wil behalen moet aan de geldende exameneisen voldoen. Eén van deze eisen is dat wordt aangetoond dat het generieke examenonderdeel Nederlandse taal wordt behaald. Dit gebeurt door middel van een centraal examen en een instellingsexamen gebaseerd op het referentiekader van de commissie Meijerink. ITTA heeft de een handreiking gemaakt met aanwijzingen hoe het instellingsdeel van het examen toegespitst kan worden op anderstaligen. Deze handreiking is te vinden op www.itta.uva.nl/publicaties/handreiking-examinering-van-anderstalige-migranten-in-de-instellingsexamens-nederlandse-taal-in-het-mbo-143

Kunnen statushouders in plaats van het centraal examen Nederlandse taal ook een NT2-examen afleggen?

Nee, het centraal examen Nederlandse taal kan niet worden vervangen door een NT2-examen. Studenten die een mbo-diploma willen halen, moeten het centraal examen Nederlandse taal afleggen. Er zijn verschillen tussen het centraal examen en het NT2-examen, omdat deze niet hetzelfde doel dienen. Om die reden zien de examens er ook anders uit en zijn ze niet onderling vervangbaar.

VOORTIJDIG SCHOOLVERLATEN EN RENDEMENT

Vluchtelingen vertrekken soms snel naar het buitenland of een andere instelling, neemt mijn percentage VSV-ers dan toe?

Mocht uw instelling aan deze leerlingen onderwijs in het vo aanbieden dan kan een aanvraag worden gedaan voor nieuwkomers: de nieuwkomersregeling. Dit kan voor jongeren die korter dan twee jaar in Nederland zijn en onderwijs volgen aan een school of instelling. Aan de nieuwkomersregeling hangt een bekostiging. Ook betekent het dat deze jongeren, als deze in het eerste onderwijsjaar zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten, buiten de vsv-startpopulatie gelaten worden. In dat geval tellen ze niet als voortijdig schoolverlater. Na dat eerste jaar wordt een jongere die het vo verlaat zonder startkwalificatie wél meegeteld. Een jongere die het mbo verlaat zonder startkwalificatie wordt óók meegeteld.

Voor zowel vo-leerlingen als mbo-studenten geldt dat met behulp van GBA-gegevens achterhaald kan worden of een jongere is gestopt met de opleiding vanwege vertrek of terugkeer naar het buitenland. DUO zorgt er dan voor dat deze studenten buiten de startpopulatie worden gelaten, en zodoende niet meetellen als voortijdig schoolverlater. Als de jongere vertrekt, is het dus erg belangrijk dat de verhuizing wordt doorgegeven aan de gemeente.

Als een jongere naar een andere instelling of school gaat, wordt een student niet als vsv'er geteld als de leerling/student daar ingeschreven staat.

Als een jongere uitvalt om andere redenen dan dat hij of zij ons land moet verlaten, wordt deze meegeteld als vsv'er.

Als mijn percentage VSV-ers toeneemt doordat statushouders vertrekken uit mijn instelling, betekent dit dan een korting op de VSV-subsidie die mijn instelling ontvangt?

Bovenop de reguliere bekostiging kan een mbo-instelling aanvullende vergoeding op de bekostiging ontvangen ten behoeve van de beleidsdoelstelling voortijdig schoolverlaten. Deze heeft ten doel het realiseren van een landelijke vermindering van het aantal nieuwe voortijdig schoolverlaters. De aanvullende bekostiging bestaat uit een vast bedrag en een variabel bedrag. Een instelling komt in aanmerking voor de variabele beloning wanneer haar vsv-percentage niet hoger is dan de landelijke procentuele norm voor desbetreffend onderwijsniveau. De regels hiervoor staan vermeld in de Regeling kwaliteitsafspraken MBO. Deze is te vinden op <https://www.kwaliteitsafsprakenmbo.nl/>

Als een jongere uitvalt om andere redenen dan dat hij of zij ons land moet verlaten, wordt deze meegeteld als vsv'er. Of dit van invloed is op uw prestatiesubsidie is afhankelijk van de mate waarin uw instelling in staat is aan de procentuele normen voor de subsidie te voldoen.

Als ik statushouders toelaat en deze vallen uit, daalt mijn rendement. Dat wordt mij door mijn stakeholders kwalijk genomen.

Wij hebben aanwijzingen dat statushouders niet significant vaker uitvallen dan reguliere mbo-studenten. Desalniettemin kan dit op uw instelling voorkomen. Onderwijs aan statushouders vergt een passende aanpak op uw instelling. Mocht u menen dat dit leidt tot dalend rendement en daardoor een slechte naam voor de school, dan raden wij u aan om in uw jaarverslag ook te rapporteren over de opvang van statushouders binnen uw instelling en hun onderwijssucces.

STAGES

Mogen asielzoekers BPV-stage lopen?

Voor asielzoekers met verblijfsvergunning 'asiel voor bepaalde tijd' geldt dat zij dezelfde rechten en plichten hebben als Nederlanders. Zij kunnen dus gewoon stage lopen.

Asielzoekers zonder verblijfsvergunning 'asiel voor bepaalde tijd' kunnen dat onder voorwaarden ook. De stage moet essentieel zijn voor de opleiding, de leerling moet voor zijn of haar achttiende verjaardag aan de opleiding zijn begonnen en de stage moet onbezoldigd zijn (reiskostenvergoeding uitgezonderd). De opleidingen waarvoor dit geldt, zijn vermeld in artikel 1f van het Besluit uitvoering Wet arbeid vreemdelingen. Het gaat daarbij onder meer om de beroepsopleidende leerweg (BOL) van het mbo, het praktijkonderwijs, de leer-werktrajecten en de entreeopleiding op het mbo en de uitstroomprofielen arbeidsmarkt en vervolgonderwijs van het voortgezet speciaal onderwijs. Werkgevers die deze vreemdelingen een in het kader van hun opleiding verplichte stage laten doen zijn dan vrijgesteld van de plicht om een tewerkstellingsvergunning aan te vragen.

Een statushouder gaat een opleiding volgen en heeft voor de BPV een verklaring omtrent het gedrag nodig, maar die krijgt hij/zij niet. Wat nu?

Ook iemand die nog niet de gehele terugkijktermijn in Nederland verblijft, kan gewoon een VOG aanvragen. De VOG beoordeling, het onderzoek dat wordt verricht en de Verklaring die wordt afgegeven is gebaseerd op de informatie die in het Justitieel Documentatie Systeem in Nederland is geregistreerd. Dat zijn Nederlandse strafbare feiten en buitenlandse strafrechtelijke gegevens die op grond van verdragen bekend zijn gemaakt aan de Nederlandse autoriteiten. De VOG is een verklaring dat er op grond van die gegevens geen belemmeringen zijn aangetroffen voor een bepaald doel/functie gedurende de van toepassing zijnde terugkijktermijn. Of de aanvrager gedurende die gehele termijn in Nederland heeft verbleven, is irrelevant. Een VOG kan overigens niet worden aangevraagd als er geen BurgerServiceNummer aanwezig is.

ONDERSTEUNING STUDENTEN

Kunnen statushouders extra ondersteuning krijgen?

De organisatie UAF verzorgt, onder andere met subsidie van de overheid, ondersteuning aan hoger opgeleide studenten. Als deze studenten om praktische redenen (bijvoorbeeld de kortste weg naar werk) willen instromen in een opleiding in MBO3 of MBO4 kunnen zij ook bij UAF terecht. Het UAF adviseert vluchtelingen over hun studiekeuze, begeleidt hen tijdens de studie en zoektocht naar werk. In de beginfase van de studie helpt het UAF vluchtelingen bij het ontwikkelen van hun taal- en studievaardigheden. Ook organiseert het UAF trainingen en netwerkbijeenkomsten voor studerende en afgestudeerde vluchtelingen. Hoger opgeleide studenten kunnen contact opnemen met uaf: www.uaf.nl

Kunnen statushouders studiefinanciering ontvangen?

Asielzoekers zonder verblijfsvergunning kunnen geen aanspraak maken op studiefinanciering. De verblijfsvergunning geldt dus als ondergrens voor studiefinanciering. Zodra asielzoekers een verblijfsvergunning asiel bepaalde tijd (type III) of onbepaalde tijd (type IV), hebben komen zij onder dezelfde voorwaarden als alle andere studenten in aanmerking voor studiefinanciering.

RELEVANTE WET- EN REGELGEVING

- Wet Educatie en Beroepsonderwijs
- Leerplichtwet 1969
- Wet inburgering
- Besluit inburgering

- Wet arbeid vreemdelingen
- Vreemdelingenwet 2000
- VN-verdrag inzake de rechten van het kind

WEBSITES RELEVANTE STAKEHOLDERS

Voor informatie over opvang vluchtelingen: <https://www.coa.nl/>

Voor informatie over immigratie: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/immigratie>
en <https://www.ind.nl/>

Voor informatie over volwasseneneducatie: www.steunpuntve.nl

Voor informatie over inburgeren: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/nieuw-in-nederland> en
www.inburgeren.nl

Voor informatie van DUO over onderwijs aan vluchtelingen: [https://duo.nl/Images/E-zine-
algemeen-vluchtelingen-kinderen-25-november-2015_tcm7-55057.html](https://duo.nl/Images/E-zine-algemeen-vluchtelingen-kinderen-25-november-2015_tcm7-55057.html)

Voor internationale schakelklassen (VO): www.lowan.nl

Voor diplomawaardering en Indicatie Onderwijsniveau: <http://idw.nl/onderwijsinstellingen.html>

Voor ondersteuning aan studenten: www.uaf.nl

VERDER NOG VRAGEN?

Dan kunt u contact opnemen met de Directie MBO van het Ministerie van OCW

Anamaria Waarts, a.waarts@minocw.nl, 06-15038078

Of het secretariaat, mevrouw Marianne Henzing: m.m.henzing@minocw.nl